

N:o 1.

Af herr **E. Wavrinsky**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t
med begäran om utredning, huruvida och i hvad mån
staten bör befordra inrättandet af offentliga arbets-
förmedlingsanstalter m. m.

Offentlig arbetsförmedling.

Arbetskraftens — hjernans, men ännu mera handens — har under den moderna samhällsutvecklingen alltmera antagit karakteren af en handelsvara. Då man på handelsmarknaden längesedan inrättat förmedlingsanstalter — handelsbörser med sina ansvarige mäklare — till att medla mellan köpare och säljare, till att underlätta utjemnandet af anbud och efterfrågan på olika orter, kunde man vänta, att den mest förädlade af alla varor, den menkliga arbetskraften, skulle vara föremål för samma omsorg. Men så är icke, i stort sedt, fallet. Egaren af denna dyrbara vara får ännu ofta på långa omvägar och under stor ovisshet söka afsättning, och köparen får på ungefär samma primitiva och otillfredsställande sätt fylla sina behof. Under allt detta kan det finnas öfverflöd af varan på ett håll och brist på ett annat, utan att en utjemning kan ega rum.

Till en del förklaras denna arbetsmarknadens ofullkomliga teknik af sakens natur. Menniskokraften är ej helt och hållet en handelsvara, hur mycket den än tenderar deråt.

I detta maskinernas tidehvarf frambringas visserligen på arbetsmarknaden i viss mån en genomsnittskvalitet af arbetskraften, som starkt påminner om handelsvarans egenskaper, men ett faktum är det emellertid, att omsättningen af dessa olika produkter ej lyda alldeles samma lagar. Menniskan låter ej skicka sig hit och dit som en vara. Hon är ofta bunden af familj, af särskilda förmåner på en plats, är beroende af de förhållanden, under hvilka hon fostrats och utvecklat sig.

Förändring af vistelseort betyder långt mera för henne än fraktkostnaden för den döda varan.

Och likväl torde ingen förneka, att de likheter i berörda afseenden som förekomma, bort längesedan mana till verksammare åtgärder för att bereda arbetsmarknaden de fördelar, som vunnits genom handelsbörserna.

Detta gäller särskildt med hänsyn till behovet af en öfversigt af arbetsmarknaden på dess olika områden.

I vårt land har hittills intet nämnvärdt gjorts för detta ändamål. Vi äro sannolikt i detta hänseende den mest efterblifna af alla nationer.

Detta betyder en moralisk lika väl som en nationalekonomisk förlust.

Ingens lott kan väl vara sorgligare än hans, som lider nöd af brist på utvägar att skaffa sig arbete, ehuru han både kan och vill arbeta. Det förödmjukande, sorgliga och nedtryckande dagdrifvarlif, som oftast blir en följd af arbetslösheten, demoraliserar honom och återverkar på hans familj. Medan den arbetslöse förslösar sin tid och sina krafter på att söka arbete, saknar ofta en arbetsgifvare dessa krafter, som gifvas till spillo.

Mången arbetsför och arbetsvillig man eller kvinna förfaller under arbetslöshet till lätja, dryckenskap, sedeslöshet af hvarje slag och sjunker ned i det tillstånd, hvori han eller hon hvarken kan eller vill arbeta, och faller samhället till last för lifvet. I kretsen af sådana föräldrar och i sådant umgänge uppväxer den samhällsvådligaste ungdomen, den, som saknar betingelserna för ett sedligt lif. Inga omsorger, inga uppoffringar af samhället synas mig mera naturliga, mera berättigade och mera fruktbarande än de, som på ett klokt sätt nedläggas för att bereda skydd mot arbetslöshetens faror och förödelse.

När den bemedlade delen af samhället alltid i sista hand på ett eller annat sätt måste ingripa för att taga hand om de förfallna, hvarför ej hellre på verksammare sätt söka undanrödja någon del af dessa

olyckor och vådor, som sträcka sig öfver en oöfverskådlig framtid, genom att i möjligaste mån förhindra arbetslösheten?

Det måste till dömes vara en jmförelsevis lätt sak att skaffa opartiska organ, som kunna i god tid och på lämpligaste sätt medla mellan dem, som söka arbetskraft, och dem, som erbjuda sådan. Dessa organ lämpa sig samtidigt utmärkt väl till att upprätta statistik öfver arbetsmarknaden, lemna upplysningar om hvar och i hvilka grenar arbetslöshet eller brist på arbetskraft råder, förhindra, att öfverflödig arbetskraft af okunnighet strömmar till och på alla sätt söka utjemna dessa förhållanden.

Härigenom skulle helt säkert den stora benägenheten hos landsbygdens befolkning att på vinst och förlust strömma till städerna i någon mån stärfjas och i behofvets stund en god del af dessa arbetskrafter återbördas till landsbygden.

Öfver allt i Europa hafva energiska åtgärder träffats i detta syfte. Skulle vi ensamma kunna slå oss till ro på detta fält?

Den kommitté, åt hvilken öfverståthållaren i Stockholm friherre G. Tamm 1894 uppdrog att utreda, huruvida och i hvad mån kommunen kunde anses böra genom lemnade arbetstillfällen bereda understöd åt sådana hufvudstadens medlemmar, som deraf vore i tillfälligt behof, egnade uppmärksamhet åt olika slag af arbetsförmedling samt åt frågan om försäkring mot oföfvallad arbetslöshet. Kommitterade uttalade som sin mening, att »en eller flera efter rationella grunder verkande arbetsförmedlingsanstalter, hvilka icke fotats på den enskilda spekulationens grundval, borde i flera hänseenden kunna inom kommunen mildra arbetslöshetens vådor, samt att på grund häraf bildandet af dylika anstalter väl kan anses falla inom de kommunala uppgifterna. Den redogörelse, kommitterade lemnat öfver de iukomna upplysningarna rörande arbetsförhållandena å landsbygden, gifver vid handen, att, just samtidigt med att arbetslöshet rådt i Stockholm, på andra orter i landet funnits riklig tillgång på arbetstillfällen, passande för grofarbetare. En arbetsbyrå af nu afsedda art borde emellertid ingalunda inskränka sig endast till ofvanberörda uppgift. I en stor stad förekomma dagligen mångfaldiga tillfällen, då den arbetslöse kan få tillfällig sysselsättning, om han blott kan i rätt tid infinna sig på rätt plats».

»Kommitterade anse sig likväl icke böra i detta hänseende framställa något annat förslag, än att åt fattigvårdsnämnden bör uppdragas att söka genom samverkan med den enskilda offervilligheten bringa till stånd en eller flera arbetsförmedlingsanstalter med de uppgifter, hvilka

här ofvan angifvits, samt att dessa anstalter böra af kommunen i ekonomiskt hänseende understödjas.»

Härvid stannade det.

Vid sistlidne riksdag väckte undertecknad en motion (Andra Kammaren, n:o 152), hvori hemställdes:

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huru arbetsanvisningen efter våra förhållanden bäst bör ordnas, uppmuntra till de initiativ, som af denna utredning kunna föranledas, och till Riksdagen inkomma med de framställningar till frågans utveckling, som häraf kunna påkallas.

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 3 fick den kanske väl vidlyftiga motionen till behandling. I sitt utlåtande n:o 18 stannade utskottet, efter omsorgsfull pröfning af motionen, vid att tillstyrka förslaget, sammanfattande sin uppfattning sålunda:

»*Då*, såsom utskottet sökt visa, det måste anses ligga i statens intresse att i hvad på den ankommer förebygga den samhällsfara, som arbetslöshet innebär, *då*, genom lämpligen organiserade och på dertill villiga kommuners initiativ upprättade arbetsförmedlingsanstalter, arbetsförmedlingen bäst synes kunna ske, i det att användning af befintlig arbetskraft i vidsträcktaste grad derigenom kan vinnas samt en onödig eller alltför stark tillströmning af arbetskraft till industrien och städerna förekommas, *då* dylika anstalter torde bidra till utjemnande af stridigheter mellan arbetsgifvare och arbetare samt *då* slutligen staten genom dylika anstalters verksamhet kan erhålla ett synnerligen viktigt materiel till den för arbetarefrågan belysande och för densamma betydelsefulla arbetarestatistiken, får utskottet med anledning af förevarande motion hemställa,

att Andra Kammaren ville för sin del besluta, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån staten må anses böra befordra inrättandet af kommunala arbetsförmedlingsanstalter samt främja deras verksamhet och derefter för Riksdagen framlägga det förslag, som af utredningen kan föranledas.»

Fyra af utskottets medlemmar hade reserverat sig.

Kammaren afslog med 66 röster mot 63 utskottets hemställan.

Orsaken till denna utgång torde närmast vara att söka deri, att frågan var främmande för de fleste. Reservanterna menade, *dels* att det ej finnes något behof af offentliga arbetsförmedlingsanstalter i vårt land, utan att de privata kontoren vore fullt tillräckliga och lämpliga,

dels att det här vore fråga om stora och dyrbara embetsverk, som skulle komma att betunga, utan motsvarande nytta, kommuner och staten.

Låt oss därför se, hur denna angelägenhet ordnats i de länder, der man samlat erfarenhet.

För bättre öfversigts skull torde offentliga arbetsförmedlingsanstalter lämpligen uppdelas i 3 grupper.

1. Anstalter, grundade på den enskilda företagsamheten och offervilligheten, af fackföreningar, sjelfhjelps- och välgörenhetsföreningar; alldeles fristående;
2. Anstalter, upprättade genom den enskilda företagsamhetens eller myndigheters initiativ, opartiska och kontrollerade eller helt och hållet ledda af kommunerna, men vanligen medgifvande arbetare och arbetsgifvare lika inflytande på ledningen;
3. Municipala byråer eller statsanstalter.

I.

Fristående anstalter.

Ingenstädes hafva arbetareorganisationerna sjelfva så väl sört för arbetsanvisning åt sina medlemmar som i

England.

De väl organiserade och kraftigt ledda *trades unions* hafva länge bekämpat arbetslöshetens faror och elände med ett kombineradt system af arbetsanvisning och understöd åt arbetslösa, s. k. *unemployed benefit*. De lemna understöd och anskaffa arbete endast åt sina egna fackföreningsmedlemmar och i regeln endast åt dem, som utan eget förvällande blifvit arbetslösa; men detta senare vilkor tolkas liberalt.

Hvarje yrke har sin egen organisation för arbetsanvisning och understöd. I olika delar af de stora fabriksamhällena hafva de inrättat sina organ härför, mer eller mindre fast organiserade föreningar, klubbar eller loger med hvar sin byrå för platsanvisning och understödets utdelande.

I allmänhet äro de arbetslöse skyldige att infinna sig här dagligen vid viss tid (kl. 10 f. m. i regeln) för att skriva sitt namn i registret. Endast de mest ömmande omständigheter gälla såsom ursäkt för ute-

blifvande; en bevitnad skriftlig anmälan ersätter i dessa fall den personliga inställelsen.

Alla understödstagare äro skyldige att på allt sätt bemöda sig att sjelfva skaffa sig arbete. De hålla i regeln till utanför de fabriker och verkstäder, der deras yrke tages i anspråk. Äfven det minsta job skall anmälas till byrån. Arbetsgifvaren eller hans verkmästare tillkännager till en fackföreningsarbetare, då han behöfver arbetskrafter; arbetaren rapporterar derom till byrån och expeditionsföraren beordrar de lämpligaste arbetarne att inställa sig på det anvisade stället. Vägrar någon mottaga arbetet, förlorar han sitt understöd.

I regeln utgår understödet efter fallande skala, högst med 18 shillings^{*)}, lägst med 3¹/₂ sh. i veckan. Några föreningar afdraga från understödet veckoafgiften till föreningens kassa, men de flesta efter-skänka delvis eller i sin helhet denna afgift under den tid understödet utgår.

Af dessa förmåner hafva emellertid grofarbetarne aldrig blifvit delaktiga, emedan de ingenstädes visat sig mäktiga att bilda varaktiga föreningar till inbördes understöd. Framför allt till deras hjälp hafva särskilda välgörenhetsföreningar, med eller utan kommunernas medverkan, inskridit.

Frälsningsarmén bemödar sig ifrigt om arbetsanvisning, men det är hufvudsakligen tillfälligt arbete de lyckas anskaffa. K. F. U. M. har platsförmedlingsbyråer, likaså flera handelsbiträdesföreningar. Någon arbetsförmedling genom arbetsgifvares och arbetares gemensamma försorg finnes icke i England.

Före den stora striden inom jernindustrien 1897 voro fackföreningarne allena rådande på arbetsanvisningsområdet. Men i fredsvilkoren ingick bland andra den bestämmelsen, att hvarje arbetsgifvare var fri anställa arbetare utan hänsyn till om de tillhöra fackförening eller icke. Detta har gifvit uppslag till arbetsgifvares arbetsanvisningsbyråer, men någon utveckling hafva dessa ej nått.

Arbetareorganisationerna äro på detta fält faktiskt så godt som allenarådande. Hur omfattande denna deras verksamhet är, framgår af handelsdepartementets redogörelse 1894 till parlamentet. Af 594 fackföreningar, som för sina organisationer insamlat 1,790,849 £ och utgifvit 1,765,386 £, hade 289 föreningar med 745,648 medlemmar lemnat arbetslöshetsunderstöd uppgående till 386,973 £ eller nära 7 millioner kronor.

*) 1 sh. = 90 öre.

Frankrike.

Det rättslöshetstillstånd, hvarunder föreningsväsendet i Frankrike länge led, afhjelpes genom lagen af den 21 mars 1884; fackföreningarna blifva derefter genom inlemnande af afskrift af sina stadgar samt uppgift på styrelsens medlemmar juridiska personer. Det oaktadt har fackföreningsrörelsen ej tagit fart.

De politiska strömningarna bära till största delen skulden härför. Centralorganisationen *Confédération générale du travail* omfattar endast omkring $\frac{1}{4}$ -del af omkring 400,000 organiserade arbetare. Hela arbetarörelsens utveckling hämmas af politisk splittring och delvis af revolutionära tendenser. Under sådana omständigheter har också arbetsanvisningen inom fackföreningarna försummats, i jmförelse med hvad i England på detta område utträttats.

Det är 3 grupper af fackföreningar, som anordnat arbetsanvisning, nemligen:

1. Arbetarefackföreningar — syndicats professionnels;
2. Arbetsgifvarefackföreningar — syndicats patronaux samt
3. Blandade arbetsgifvare- och arbetarefackföreningar — syndicats

mixtes.

Derjemte:

4. Själfhjulsföreningar — Société de secours mutuels;
5. Gillen, skrän — Compagnonnages samt
6. Välgörenhets- och missionsföreningar af olika slag.

Enligt den redogörelse, som handelsdepartementets arbetsbyrå (L'office du travail) i början af 1893 lemnade för arbetsanvisningsanstalternas i Frankrike verksamhet år 1891 nåddes följande resultat:

Föreningar tillhörande gruppen.	Antal byråer.	Antal arbets-sökande.	Antal arbets-tillfällen erbjudna.	Personer anställda,	
				fast.	tillfälligt.
1	323	122,666	71,639	86,014	8,538
2	54	22,594	20,851	18,306	430
3	13	2,558	1,882	1,896	1,396
4	59	35,041	33,059	17,794	16,000
5	32	6,288	6,188	6,188	—
6	76	132,036	25,911	26,227	107,431

Fackföreningarna hafva inrättat kassor för arbetslöse (Caisses de chômage). Hvarje medlem som åtnjuter understöd, är skyldig att under två timmar dagligen ställa sig till fackföreningsstyrelsens förfogande.

Tyskland.

I den mångsidigt och kraftigt utvecklade arbetarerörelsen i Tyskland kunde man vänta att få se arbetsanvisningen tidigt omhuldad. Men så är icke fallet. Under lönekampen och politiska striden har arbetsanvisningen spelat en mycket underordnad rol.

Visserligen förhandlade de Hirsch-Dunkerska arbetareorganisationerna (efter trades unions mönster), *Gewerkvereine* på sin förbandsdag i Nürnberg 1879 ingående om medel att förebygga arbetslöshet och undanrödja dess värsta följder; flera föreningar införde obligatoriskt arbetslöshetsunderstöd med reshjelp. Men arbetsanvisningen höll ej jemna steg med den öfriga utvecklingen, och de socialdemokratiska fackföreningarna, *Gewerkschaften* och *Fachvereine*, uppgingo nästan alldeles i lönekampen och politiken.

Under trycket af stora upprepade strejker uppstod då en arbetsanvisningsrörelse af annat slag, nemligen arbetsgifvarnes.

Det tyska handtverksståndet hade från den gamla skråtiden, som utgick med näringsfrihetens införande 1866, bibehållit sina landsorganisationer. Då socialdemokratien kommit till magt och inflytande, återväcktes till lif den med skråinrättningen sammanhängande arbetsanvisningen, fast under modernare former, allt i syfte att vinna ett försvarsmedel mot socialismen.

Handtverksskråen hafva bildat *skråförbund*, hvilka gemensamt inrättat ett *centralutskott* för ledningen af arbetsanvisningen och öfvervakande af herbergesinstitutionen. Handtverksförordningen af den 26 juli 1897 anvisar under §§ 81 a, 88 etc. åt de moderna skråen »omsorgen för arbetsanvisning».

Mäktigare och inflytelserikare på arbetsmarknaden äro emellertid *arbetsgifvarne på det storindustriella området*. Dessa upptogo strax i början af 1890-talet samma plan som skråen och organiserade sin särskilda arbetsanvisning för att dermed vinna ett magtmedel i lönekampen. Ingen arbetare, som genom dåligt uppförande, deltagande i strejk eller på annat sätt gjort sig misshaglig, kan der vinna anställning. På konferensen i Leipzig den 5 september 1898 proklamerades med eftertryck den grundsatsen, att arbetsanvisningen icke vidkommer någon annan

än arbetsgifvaren, som erbjuder och lemnar arbete. Arbetarne, de välgörande föreningarna eller kommunerna hafva dermed intet att skaffa.

Under sin energiske sekreterare d:r *Oscar Martens* i Hamburg utvecklar arbetsgifvareförbundet en mäktig verksamhet, synnerligast i Preussen och Sachsen. Hufvudorterna äro Hamburg, Berlin, Magdeburg och Leipzig. Centralförbundet af de tyska industriidkarne innefattar omkring 100 korporationer med millioner arbetare. Arbetsanvisningsanstalterna äro i många hänseenden mönstergilla. Inga medel behöfva sparas. Lokalerna äro rymliga och luftiga. Reshjelp lemnas. Man sträfvar efter att i samband med arbetsbyråerna inrätta upplysningsbyråer, som skola stå arbetarne till tjenst med underrättelser om lagstiftningen vidkommande deras angelägenheter, anvisning af bostäder, bistånd vid affattande af inlagor till myndigheterna, anvisningar och råd rörande deras försäkring i riksanstalten eller i sjelfhjelpskassor, anvisningar hvar lärlingar kunna få sin utbildning m. m. d. Alla dessa krafter skola samverka för att sätta byråerna i stånd att göra det skarpaste urval bland de arbetssökande och att till yrkena draga de bästa krafterna samt skydda mot de andra.

Häri genom väckta till erinring om arbetsanvisningens stora betydelse började de socialdemokratiska fackföreningarna egna mera uppmärksamhet åt arbetsanvisningen. Uppkallade genom arbetsgifvarnes hotande öfvervalde hafva de sökt sätta sig till motvärn.

På fackföreningskongressen i Halberstadt 1892, då fackföreningsorganisationen aflöstes af industrigruppförband med en systematiskt genomförd *centralisation*, blef arbetsanvisningen föremål för särskild omsorg. Af 48 förband, med tillsammans 238,613 medlemmar, hade redan 1894 46 sådana, med tillhopa 230,225 medlemmar, organiserat sig efter den nya planen. 45 bland dessa lemna utan arbetsanvisning reseunderstöd och hjälp vid arbetslöshet. 1894 utgjorde reseunderstöden 350,455:26 mark och hjälpen vid arbetslöshet 239,750:22 mark. De förra beräknas efter 2 till 3 pfennige för kilometer, den senare till 75 pfennige, högst 1 mark för dag.*)

Centralisationen af arbetsanvisningen inom förbanden och arbetets ledning lemnar emellertid åtskilligt öfrigt att önska. I en del fack har man gjort allvar af saken, i andra, och detta de flesta, är hela denna del af organisationen mycket löslig. I allmänhet föres ingen statistik.

Utmärkta undantag utgöra bland andra *centralkontoret för Nürnbergs fackföreningar*, som tillika är ett gratis rättshjelpkontor och sedan 1899

*) *Schriften der Centralstelle für Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtungen*, N:o 11: Der Arbeitsnachweis. Von Dr F. Freiherrn v. Reitzenstein.

egnar sig åt socialstatistik, *metallarbetareförbundet* samt *bildhuggeriförbundet*. Det sista beherskar arbetsanvisningen inom yrket.

På senare tiden har arbetsanvisningen genom nyssnämnda »Gewerkvereine» fått ett visst uppsving. På hvarje ort, der förhållandena det medgifva, hafva dessa yrkesföreningar eller gillen, icke att förväxla med skråen (Innungen), gemensamt inrättat arbetsanvisningsbyråer.

Den förnämsta af dessa torde vara den, som upprättats af »Förbundet af ordningsälskande arbetareföreningar i Augsburg» i samma stad. Förbundet består af de Hirsch-Dunkerska föreningarna på platsen. Alla medlemmarne måste obetingadt vara motståndare till socialdemokratien.

Dessa byråer ombesörja platsanskaffning åt äfven utomstående, d. v. s. icke medlemmar af någon af förbundets föreningar.

1894 utgåfvo de i reseunderstöd åt 2,914 medlemmar 10,447 mark och i arbetslöshetsunderstöd till 14,089 medlemmar 44,539 mark; derjemte bidrag af andra slag. Med arbetsgifvarne stå de naturligen på god fot.

Trots alla ansträngningar förblef emellertid arbetsanvisningen i Tyskland otillfredsställande. De stora motsättningarna mellan arbetsgifvarnes och arbetarnes intressen, den misstro och ovilja, hvarmed arbetsanvisningen i de olika lägren ömsesidigt möttes, allt detta hämmade i betydlig grad utvecklingen. Värst stälde det sig i regeln för arbetarne, synnerligast i norra Tyskland, der arbetsgifvarnes arbetsanvisning vuxit sig stark på mycket kort tid. Enligt officiella uppgifter från den *Statistiska byrån i Preussen**) 1898 ombesörjdes vid denna tid arbetsanvisningen i detta land af

Arbetsgifvarne till	41	proc.
Välgörenhetsföreningar till	22	»
Arbetarne till	17	»
Blandade föreningar (arbetsgifvare och arbetare) till	15	»
Myndigheter m. fl. till	5	»

Under dessa omständigheter rigtades uppmärksamheten starkare än förut på de s. k. *opartiska* arbetsbyråerna, som på flera ställen uppstått.

I *Stuttgart* upprättades redan 1865 ett arbetsanvisningskontor af ett antal föreningar, deribland *Arbetarebildningsföreningen* och *Handverks-*

*) Deutsche Volkwirthschaftliche Korrespondenz. Jahrg. XXIII N:o 20.

föreningen. Man ville härmed försäkra sig om en fullkomligt *opartisk* och oegennyttig arbetsanvisning. Anstalten uppehölls af föreningarna och gälde på flera andra orter som ett mönster för ett arbetskontor. Der sysslades till en tid med arbetslöshetsunderstöd och fattighjelp, men från 1870 uteslutande med arbetsförmedling. Från 1883 underhöll anstalten sig sjelf. Inskriftningsavgifterna voro för arbetsgivare 40 pf. och för arbetare 20 pf. 1893 sökte arbetsgivare icke mindre än 7,023 arbetare och 381 lärlingar genom anstalten.

Men 1894 började rörelsen aftaga. Verksamheten underkastades en sträng kritik, som ledde till upprättande af en kommunal byrå, hvarpå arbetsgivare och arbetare till lika antal fingo inflytande, en s. k. *paritetisk* arbetsförmedlingsanstalt.

II.

Kommunalt understödda och kommunala anstalter.

I Berlin

konstituerades 1883 *Centralföreningen för arbetsanvisning*. Medlemmarne erlægga en årsavgift af minst 4 mark eller en gång för alla 30 mark. Ett kontor med väntsal inrättades, och arbetsförmedlingen anförtroddes åt ordföranden och ett verkställande utskott. Försöken att utkräva en inskrifningsavgift af arbetsgifvarne, som ej voro medlemmar af föreningen, måste uppgifvas. Arbetarne erlægga 20 pf. för att få uppehålla sig i väntsalen och affordrades till en början 30 pf. för hvarje arbetsanvisningskort. Föreningen hade länge stora svårigheter att bekämpa; såväl arbetsgifvarnes ovilja som arbetarnes likgiltighet stodo i vägen. Men sedan d:r *Richard Freund* valdes till ordförande, har anstalten oafbrutet haft framgång. Han inrättade fackarbetsförmedling i särskilda kontor för de qvinliga och de manliga arbetssökande och tog bort avgiften för korten.

För att bereda tillgångar härtill söktes och erhöles anslag af staten (före 1897 5,000 mark, sedan 1898 8,000 mark).

1895 ändrades stadgarna och anstalten tillerkändes rätten som juridisk person. Generalförsamlingen väljer 28 personer bland sina medlemmar, ur skilda samhällsklasser, och i Berlins yrkesdomstol utses 8 af dess medlemmar, 4 arbetsgivare och 4 arbetare, hvilka 36 personer utgöra styrelsen.

Representanterna för arbetsgifvarne och arbetarne bilda ett »kuratorium» för afdelningen 1 — oskolade arbetare — åt hvilket, under ledning af en ordförande, vald i styrelsen, anförtros närmaste omsorgen om denna del af verksamheten. Arbetarerepresentanterna i detta kuratorium erhålla för förlorad arbetsförtjenst och kontanta utlägg en ersättning af 100 mark årligen.

Styrelsen har uttalat som en grundsats för framtiden, att arbetsförmedlingen i de olika facken skall ordnas hvarvt fack för sig under ledning af särskilda kuratorier. Normalstadgar för sådana kuratorier hafva uppgjorts. Såväl arbetsgifvare som arbetarnes ledare hafva uttalat sin anslutning till denna plan, hvarigenom anstalten skall komma att organiseras helt och hållet på paritetiska grunder.

Inga register föras, utan hvarje arbetssökande erhåller ett kort, som berättigar honom att vistas i väntsalen och derstädes förskaffa sig förtäring till billigt pris enligt taxa. Kortet upptager namn, ålder, yrke samt tiden, då arbetslöshet inträdde, och är försedt med kupong, som kan afskiljas. Arbetsgifvarne göra sina requisitioner på särskilda formulär. Efter dessa requisitioner håller föreståndaren uppprop i lämpliga afdelningar bland de arbetssökande och uttager bland dem, som erbjuda sig, i regeln ett större antal, än som requirerats. Arbetarne aflemna sina kort på kontoret och öfversändas samtidigt till arbetsgifvaren, till hvilken de medföra en förteckning öfver samtliga sökande, som sålunda inställa sig. Arbetsgifvarne göra nu sitt urval. De, som ej antagas, måste inom 24 timmar på arbetsansivningskontoret åter uttaga sina kort vid risk att dessa annars förlora sin giltighet. Det är mycket sällsynt att korten ej blifva inom faststald tid uttagna. Häri genom vinnes på ett mycket enkelt sätt tillbörlig kontroll och ett ganska fullständigt material till statistik.

Ett annat kontor, på paritetiska grunder, vid hvilket d:r Freund utvecklar en framgångsrik verksamhet, är *arbetsförmedlingskontoret för de till Berlins med omnejd bryggeriförening hörande bryggerierna*, upprättadt 1895 af arbetsgifvarne och arbetarne samfäldt. Detta kontor har ej understöd af kommunen. Bryggerierna — 32 till antalet — äro förbundna att taga sina arbetare genom kontoret. Men de hafva rätt att utan kontorets förmedling antaga ett visst antal årligen, och om byrån icke inom loppet af 24 timmar kan anskaffa det antal arbetare, som behöfs, äro bryggerierna oförhindrade att taga sitt folk hvar de kunna.

Byrån förvaltas af ett kuratorium af 4 arbetsgifvare och 4 arbetare under en ordförande, som är skiljeman. D:r Freund är för närvarande ordförande. Kuratoriets medlemmar väljas för 2 år, ordförande för 3 år.

Kuratoriet utgör tillika en skiljedomstol mellan arbetsgifvarne och arbetarne. Då någon anser sig förorättad, skall klagan insändas senast 14 dagar efter tvistens början, annars har rätten att klaga förlorats. Båda parterna äro underkastade kuratoriets utslag.

Om till dömes en arbetare får skäl att anse sig hafva lidit oförrätt, blifvit vägrad anställning på grund af att han tillhör ett visst politiskt parti, någon viss förening eller dylikt, kan han klaga hos kuratoriet, som då affördrar arbetsgifvaren förklaring. Nekar arbetsgifvaren förklara sig, gäller detta som bevis mot honom.

En paritetisk arbetsförmedlinganstalt upprättades 1894 i

Köln

af ett förband af föreningar, såväl arbetsgifvare- som arbetareföreningar. De förbundna föreningarnes representation — 9 arbetsgifvare och 9 arbetare — är tillika styrelse för arbetsförmedlingsanstalten. Ordföranden, som väljes för två år, har utslagsröst. På framställning derom erhåller styrelsemedlem för hvarje sammanträde, som egt rum under ordinarie arbetstid, en ersättning af 4 mark för hel dag och 2 mark för half dag.

Anstalten åtnjuter ett årligt anslag på 6,600 mark af staden och har alla sina nödiga lokaler fritt till förfogande.

Stadgar och arbetsordning skola underställas stadsfullmäktiges pröfning för antagande. Anstalten skall kostnadsfritt förse myndigheterna med statistik öfver arbetsmarknaden och åtager sig skötseln af en försäkringskassa vid arbetslöshet under vintern, som åtnjuter kommunens frikostiga understöd, så att den redan har ett grundkapital af mer än 100,000 mark. Till anstalten hör också ett bostadsanvisningskontor. Till skilnad från Berlins arbetsförmedlingsbyrå finnas här inga väntsalar, endast mottagningsrum, der arbetsgifvarne och arbetarne kunna öfverenskomma och uppgöra aftalen. Särskildt på den qvinliga afdelningen har detta visat sig vara fördelaktigt. Man önskar icke att de arbetsökande skola ständigt uppehålla sig på platsen, emedan detta enligt föreståndarnes förmenande leder till att de sämsta, de lata och odugliga, slå sig till ro der och snart tränga ut de bättre elementen. För de förra tjenar arbetsförmedling icke till mycket, de äro oftast otjenliga till allt arbete.

I Berlin söker man förekomma detta genom att taga en afgift för tillträdet till väntsalarne.

Expeditionen i Köln handhafves och statistiken uppgöres efter det s. k. listsystemet. Öfver arbetsgifvarne och arbetarne (manliga och qvinliga

hvar för sig) uppgöras förteckningar och alla förändringar införas i ett register. Urvalet af lämpliga arbetskrafter är öfverlemnadt åt föreståndarne och deras biträden, som med tiden förvärfva stor personalkännedom. Vid detta urval iakttages, att de arbetslöse, så vidt möjligt, anvisas arbete i den ordning de äro införda i registret.

I Hamburg

mötte stora svårigheter vid ordnandet af arbetsförmedlingen. Här hafva arbetsgifvarne så bemäktigat sig arbetsanvisningen, att ingen paritetisk anstalt kunnat komma till stånd. 1895 öfverlät Hamburgs senat ett arbetsanvisningskontor, som under koleraepidemien 1892 organiserades af en särskild kommitté, på »Patriotische Gesellschaft». Kontoret ställdes under vård af en kommission, af 7 medlemmar ur denna förening. I kommissionens sammanträden deltar fabriksinspektören och en referent från senaten. Denna kommission tog sin uppgift på allvar och gjorde mycken nytta. Förhandlingar om samarbete upptogs med olika grupper af organiserade arbetsgifvare och arbetare. Efter trägna bemödanden gjorde kommissionen emellertid den erfarenheten, att önskemålet: ett ändamålsenligt ordnande af arbetsförmedlingen visserligen allvarligt omfattades af båda parterna, men att de hvar för sig så ensidigt sträfvade att vinna alla magtmedel i lönekampen och uteslutande ledningen, att intet samförstånd kunde uppnås. Kommissionen var därför anvisad till att på egen hand söka lösa problemet. Särskildt rigtade kommissionen sin uppmärksamhet på att kunna hämma den starka inströmningen från landsorten och sökte för den skull få till stånd en statistik öfver arbetsmarknaden. Men äfven dessa ansträngningar strandade på arbetsgifvarnes obenägenhet att tåla någon inblandning i arbetsanvisningen, som de förbehöllo sig.

Kommissionen förelade då senaten en plan att upprätta ett stort kommunalt arbetsförmedlingskontor under kommissionens ledning. Senaten godkände planen, hvars utförande skulle betingat en kostnad af 40,000 mark årligen. Men då inträffade, 1896, den stora strejken af hamnarbetare och sjöfolk, som alldeles utestängde alla förhoppningar om medling mellan arbetsgifvarne och arbetarne.

Arbetsgifvarne upptogo nu för egen del planen att i stor skala ordna arbetsanvisningen vid hamnarne. Arbetarne måste under knot böja sig för arbetsgifvarnes fordringar, och spänningen dem emellan fick ytterligare näring.

Arbetsanvisningen drifves i flera stora ljusa och varma lokaler längs

hamnarne och är afgiftsfri för arbetarne. En besvärskommission, i hvilken arbetsgifvarne och arbetarne äro till lika antal representerade, mottager önske- och klagomål och befordrar dem, om de finna dem befogade, till öfveruppsigtskommissionen. Något annat inflytande hafva arbetarne ej på denna anstalt.

Den patriotiska föreningen har upprättat ett *opartiskt arbetsförmedlingskontor* vid hamnen, men i saknad af de största arbetsgifvarnes medverkan är dess verksamhet ganska begränsad. Deremot sörjer den för arbetsförmedlingen inne i staden och anskaffar arbetare för kommunens behof. Kommunalsekreteraren d:r *Naumann* egnar denna arbetsförmedling mycken omsorg och stort intresse. Kommunen lemnar 11,000 mark årligen, så att arbetsförmedlingen sker gratis. 1895 förmedlade denna anstalt 31,225 och 1897 ända till 38,370 aftal. Men den öfverflyglades snart af arbetsgifvarnes arbetsanvisning. 1899 hade arbetsanvisningarna vid arbetsgifvarnes samtliga kontor i Hamburg uppgått till 120,594.

Samtidigt med att de nyss beskrifna opartiska och paritetiska arbetsförmedlingsanstalterna på olika föreningars initiativ kommo till stånd och ansträngningarna i detta syfte i Hamburg liksom på flera andra orter strandade på arbetsgifvarnes motstånd, hade man i Baden och Würtemberg upprättat opartiska *kommunala* arbetsförmedlingsbyråer, vid hvilkas organisation man upptagit idén med paritetisk ledning af arbetsgifvare och arbetare gemensamt. Men dessa gruppers förtroendemän i de kommunala byråerna väljas i regeln efter samma grunder som kuratoriernas i Berlin medlemmar, nemligen af de två kategoriernas representanter i yrkesdomstolarne, ej såsom i Köln m. fl. ställen af arbetsgifvare- och arbetareföreningar, och ordförande utses af magistraten. Om någondera gruppens representanter vägra att förätta valet, utse stadsfullmäktige medlemmarne i fråga för den valperioden.

Sådana byråer upprättades i *Stuttgart*, som redan nämnts, i *Frankfurt a M.*, *Breslau*, *Freiburg* m. fl. orter.

Arbetsförmedlingskontoret i Karlsruhe deremot stannade i de föreningars händer, som bildat anstalten, och kommunen lemnar endast ett anslag af 1,000 mark årligen mot det att arbetsförmedlingen sker gratis. Till anstalten hör ett härberge för arbetssökande och husvilla.

Arbetsförmedlingen sker på alla de kommunala byråerna efter det s. k. listsystemet — »Stuttgartsystemet». Listorna upptaga en mängd

klasser, inom hvilka yrkena få sin plats: särskilda listor för arbetsgifvare, arbetare, tjenare och lärlingar.

Kommissionernas medlemmar äro skyldiga att kontrollera kontorsdriften och införa sina anmärkningar i en särskild anmärkningsbok, om de anmärkta missförhållandena ej kunna af föreståndarne afhjelpas.

Vid betyg fästes mycket litet afseende, det anses vara arbetsgifvarnes och arbetarnes ensak. Både arbetsgifvare och arbetare blifva i alla fall rätt väl kända af kontoret.

Enhälligt beslöt kommissionen i Stuttgart 1897 att ingå till inrikes ministern med framställning om prisnedsättning på jernvägarne för de på andra orter anställda arbetarne. Denna framställning rönste ett mycket gynnsamt mottagande hos regeringen.

I nu nämnda opartiska och paritetiska arbetsförmedlingsanstalter lemnade verksamheten under år 1898 följande resultat:

	Förmedlade anställningar.	% arbetsgifvare betjenade.	% arbetssökande betjenade.
Berlin	24,141	90,2	70,3
Stuttgart	17,603	72,0	69,6
Köln	16,371	74,2	72,2
Frankfurt	14,590	77,9	64,3
Karlsruhe	12,498	79,7	83,2
Freiburg	8,397	81,1	71,2
Breslau	7,384	77,9	64,3

München.

1895 upprättades här den arbetsförmedlingsbyrå, som på goda skäl anses för den bästa i Tyskland. Redan 1893 möttes tanken på att kommunen skulle ordna denna angelägenhet med gillande. Münchens handtverksförening inkom i mars 1894 till magistraten med fullständig plan och utkast till stadgar.

Strax derefter gaf den bayerska inrikesministern genom en märklig rundskrifvelse till myndigheterna uppslaget till detta ärendes behandling såsom en statsangelägenhet af väsentlig betydelse. Deri heter det:

»Många gånger hafva klagomålen öfver de arbetslöses utsugning genom privata platsförmedlare blifvit högljudda. Ett verksamt medel till det — både af nationalekonomiska och sedliga skäl — påkallade bekämpandet af dessa missförhållanden, har erfarenheten visat att offentliga arbetsförmedlingsanstalter (Arbeitsämter) äro. Det är därför önskvärdt, att sådana anstalter upprättas äfven i Bayern.»

Ministern redogör derefter för organisationen och verksamheten vid dessa byråer och hänvisar ministeriets organ till att på bästa sätt befordra ansträngningar, som riktas på att inrätta sådan offentlig och kontrollerad arbetsförmedling.

På grund af denna skrivelse väcktes i oktober samma år i magistraten i München förslag, att för ändamålet en kommission, sammansatt af medlemmar af stadsfullmäktige och magistraten, skulle utses för att taga frågan till behandling. Förslaget bifölls. I kommissionen inkallades två arbetare och en målsman för arbetareförsäkringen.

Hvad den sistnämnde vidkommer, ansågs hans medverkan angelägen ur den synpunkt, att det vore en moralisk pligt för samhället att tillse, det ändamålet med riks-försäkringen vunnes i så utsträckt grad som möjligt.

Men detta vore icke sörjdt för, om icke arbetsförmedlingen i största möjliga utsträckning underlättades, hvarigenom arbetaren kunde blifva i stånd att fylla sin försäkringspligt.

Redan i februari 1895 förelåg förslag till en kommunal byrå i München, och i mars hade såväl stadsfullmäktige som magistraten bifallit förslaget. 10,000 mark anslogos dertill.

Stadgarne bestämde i hufvudsak följande: Byrån står under uppsigt af magistraten och under ledning af en kommission, hvars ordförande är ordföranden i yrkesdomstolen och af hvars medlemmar 3 arbetsgifvare utses af magistraten och 3 arbetare af arbetarebisittarne i yrkesdomstolen. Tjenstemännen nämnas af magistraten, efter det kommissionen hörts, och stadgarna fastställas i samma ordning.

Arbetsförmedlingen är kostnadsfri. Byrån skall vara fullkomligt opartisk. Alla kommunens tekniska kontor, liksom kontraktörer och ackordsförmän, som utföra arbeten för kommunens räkning, skola i första hand taga sina både qvinliga och manliga arbetare genom byrån.

Här tillämpas listsystemet — »Stuttgartersystemet». Yrkena uppdelas i underafdelningar, på det att hvarje gren af verksamheten skall kunna väl anpassas efter de olika yrkenas växande behof af specialisering vid arbetsförmedlingen och för att lemna ett tillförlitligt material till statistik. Röster höjdes från början för namnsedelsystemet, »Berlinersystemet», såsom varande enklare. Genom att namnsedlarne dagligen uppvisades blefve byrån i stånd att utrangera de kort, som gällt 14 dagar. Härigenom skulle man endast få att göra med »levfande» materiel, menade man.

Att byrån skulle anordnas som en arbetsbörs i den betydelse, att de arbetssökande der skulle uppehålla sig för att uppsökas af arbets-

gifvarne eller deras ombud, föreslogs också, men vann ej heller bifall, då man ej ville tvinga arbetaren att ständigt uppehålla sig överksam i väntsalen.

Byråns verksamhet har varit i hastig och stark tillväxt. Redan under det första året förmedlade byrån nära nog lika många anställningar som alla de andra 147 kommissionskontoren och arbetsanvisningsanstalterna på platsen tillsammans, eller resp. 25,586 mot 32,338. Också togos anordningarna på denna byrå till mönster icke blott för dylika anstalter i Bayern, utan äfven för arbetsförmedlingen i flera andra länder i Europa.

Arbetsförmedlingens centralisation

blef snart en följd af den snabba utveckling, rörelsen i flera tyska förbundsländer tagit. Ändamålet med arbetsförmedlingen vanns endast i mycket inskränkt grad, så länge den endast afsåg att fylla ortens behof. En samverkan och vaxelverkan mellan de olika byråerna blef snart af behofvet påkallad, först i mindre utsträckning, men kort der-efter så, att arbetet samordnades inom de sydtyska förbundsstaterna hvar för sig, hvarigenom *landsorganisationer* uppstodo. Men äfven smärre distrikt organiserade arbetet på samma sätt.

Redan 1894 togo regeringsmyndigheterna i distriktet *Düsseldorf* första steget till ett systematiskt ordnande af arbetsförmedlingen. Genom deras initiativ kom *Föreningen till främjande af arbetsförmedlingen i regeringsdistriktet Düsseldorf* till stånd. Centralbyrå upprättades i staden Düsseldorf. Hit insändas hvarje vecka alla vakanslistor och listor på arbetsanbud och ordnas till en förteckning, omfattande hela distriktet. Upprättande af nya arbetsbyråer befordrades lifligt.

I januari 1898 bildades det *Rhen-Mainziska* förbundet af arbetsförmedlingsanstalter, omfattande städerna *Frankfurt a/M., Darmstadt, Giessen, Mainz, Offenbach, Wiesbaden* och *Worms*. Af dessa hade endast Darmstadt och Wiesbaden föreningskontor, de öfriga kommunala byråer. Men alla voro opartiska och paritetiska. Till förbundet hörde också tre förplägningsstationer i trakten. Ansträngningarna att få arbetsförmedlingen utsträckt genom enkla och billiga anordningar öfver hela bygder har krönts med oväntad framgång. Särskildt har det lyckats *centralanstalten för arbets- och bostadsanvisning i Darmstadt* att utsträcka sitt verksamhetsfält öfver en stor del af omgifvande provins genom ett nät af smärre arbetsförmedlingsställen.

Ännu mera systematisk och genomförd har centralisationen naturligen blifvit i *Baden, Württemberg* och *Bayern*.

1896 upprättades *Förbundet af arbetsförmedlingsanstalter i Storhertigdömet Baden*^{*)}. Till förbundet höra samtliga de badensiska byråerna utom en i Waldshut. De äro olika organiserade, en del föreningskontor, andra kommunala, men alla opartiska och paritetiska, och alla åtnjuta såväl från kommun eller krets som från staten bidrag till bestridande af driftkostnaderna. Arbetsanvisningen är också kostnadsfri.

Alla anstalterna förbindas med hvarandra genom telefon. För hvarje vecka upprättade vakanslistor utbytas mellan anstalterna. På grund af dessa upprättas statistiken.

Det åligger förbundet att i juni månad hvarje år lemna de militära myndigheterna upplysningar om sina olika anstalter, så att afskedade reservsoldater ur XIV armékåren kunna genom dessa beredas arbetstillfälle, innan de lemna tjensten.

Till följd af en hemställan från förbundet lät *inrikesministern* 1895 utgå en skrivelse till storhertigdömet distriktsmyndigheter, hvori dessa anbefaldes att främja arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet på grund af deras stora betydelse för hela näringslivet, att fästa den jordbrukande befolkningens uppmärksamhet på de fördelar, de bereda såväl arbetsgivare som arbetare genom sin pålitliga, oegennyttiga och afgiftsfria arbetsförmedling, samt att söka förmå tidningarna, synnerligast dem, som intaga embetskungörelser, att gratis intaga summariska uppgifter rörande arbetsmarknaden. I maj 1897 hölls *förbandsdag* i Karlsruhe, och i september samma år sammanträdde dersammastädes den första *tyska arbetsförmedlingskonferensen*^{**)}, hvarigenom fröet lades till en *riksorganisation*.

I *Württemberg* satte sig *inrikesministeriet* tidigt i förbindelse med styrelserna för landets arbetsbyråer för att genom en förening mellan dem få ett samarbete till stånd. 1895 var denna organisation färdig, omfattande alla landets förmedlingsanstalter. Staten lemna årligen till upprätthållande af denna förbindelse ett anslag, som utgått med 7,000 mark under 1899. Stuttgarts arbetsbyrå är centralanstalt. Dit insändas tisdagar och fredagar alla listor från arbetsbyråerna och sammanställas på tryckta formulär, upptagande 135 kategorier af arbete. De ofta förekommande yrkesslagen äro mycket specialiserade; så till dömes finnes 5 slags snickare, 4 slags skomakare o. s. v.

*) Se närmare härom i motionen n:o 152 till Andra Kammaren år 1900.

***) Motion n:o 152, Andra Kammaren, 1900.

Dessa generallistor afgå genast till alla arbetsbyråer, alla städer och alla kommuner med mer än 3,000 invånare, men derjemte till alla mindre orter, som anhållit derom. Slutligen göres utbyte med orter utom landet.

Statens samtliga utgifter för detta uppgick 1896—97 till 3,996 mark.

Staten bestrider derjemte alla kostnader för telefonförbindelsen mellan anstalterna. Men hela kostnaden har, som sagdt, för 1899 stannat inom anslaget 7,000 mark. Centralisationens genomförande ger ett starkt uppsving åt hela verksamheten.

Det är af särskildt intresse att finna, att myndigheterna i *Bayern* redan vid detta århundrades början hade blicken öppen för arbetsförmedlingens betydelse. År 1816 utfärdades här en förordning, som gjorde det till en pligt för kommunerna att kungöra om arbetsanbud och efterfrågan samt, om så erfordrades, göra utbyten af dessa kungörelser med grannkommunerna. 1869 års lag om fattig- och sjukvård ålade kommunerna att genom upprättande af lämpliga byråer söka *förebygga* arbetslöshet.

Tanken på en organiserad interlokal centralisation af arbetsförmedlingen för *Bayern* uttryckes redan i den för hela detta arbete grundläggande ministeriella skrifvelsen af den 30 juli 1894. Statens och staden Münchens myndigheter hade också denna plan för ögonen, allt sedan arbetsbyrån i München kom till stånd. 1897 kallade därför inrikesministern ombud för alla arbetsbyråerna till rådpläging härom, och 1898 i januari infördes centralisationen i *Bayern* genom en kongl. förordning. Arbetsförmedlingen centraliserades distriktsvis. Särskildt för det aflägset liggande Pfalz blef detta nödvändigt.

Baden—Württemberg—Bayern.

Den 11 maj 1898 utfärdade den *bayerska regeringen* en skrifvelse, hvari utbyte af vakanslistor med de württembergiska arbetsbyråerna förordades. Redan förut hade samarbete med Baden kommit till stånd. Dessa 3 sydtyska organisationer utgöra således från denna tid stommen till en *tysk centralorganisation*.

Hade myndigheterna, synnerligast i *Bayern* och *Württemberg*, inskridit för att bringa ordnade och någorlunda likartade förhållanden vid arbetsförmedlingen till stånd, så hindrade detta icke de olika arbetsbyråernas fria verksamhet till sin utveckling. På initiativ af d:r J.

Jastrow, privatdocent i statskunskap vid universitetet i Berlin, samlades till öfverläggning i Karlsruhe*) den 13 september 1897 135 representanter för olika arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland samt gäster från Schweiz, Österrike-Ungern och Japan utom från en hel del tyska orter.

Förhandlingarna leddes af *Geheimeoberfinanzrath Fuchs* i Karlsruhe. Konferensen helsades af Badens regering genom ministerialrådet Braun och af staden Karlsruhe genom borgmästaren Krämer.

Konferensen hade en storartad framgång. Man blef bland teoriens och praktikens män öfverens om den mycket omtvistade strejkklausulen. Arbetarne hade fordrat, att arbetsbyråerna skulle upphöra med sin verksamhet på de platser, der strejk egde rum, för att ej gynna arbetsgifvarne. Det hade emellertid visat sig, att detta anspråk var i verkligheten onödigt, och båda parterna enades om att låta det falla, med vilkor, att det alltid kungjordes vid alla arbetsbyråer, hvar strejk eller afspärrning egde rum, så att ingen af okunnighet härom skulle komma att uppträda som strejk- eller lockoutbrytare genom den offentliga arbetsförmedlingens försorg*).

Förberedd genom konferensen i Karlsruhe följde efter flera underhandlingar i februari 1898, med bevarande af de särskilda anstaltarnas sjelfständighet, tyska rikets mest betydande *opartiska* och *paritetiska* arbetsbyråers sammanslutning till

Förbundet af tyska arbetsförmedlingsanstalter

med säte i Berlin under högsta ledning af d:r Freund och med eget organ: *Der Arbeitsmarkt***).

I september 1898 höll detta förband sin första konferens i München**)

på inbjudan af det bayerska inrikesministeriet.

Att dessa opartiska arbetsförmedlingsanstalter stadigt vinna förtroende från både arbetsgifvarnes och fackföreningarnes sida är uppenbart. I slutet af år 1898 utsatte redaktionen af veckoskriften »Skodon och Läder» i Berlin ett pris för den bästa utredning af frågan om lämpligaste arbetsansvisningskontor.

Bland trenne prisbelönda skrifter erhöll den, som författats af föreståndaren för Freiburgs stadskommunala arbetsförmedlingsbyrå, herr Herman Eckert, första priset. Denna skrift publicerades i den före-

*) Se härom närmare motionen n:o 152 till Andra Kammaren år 1900.

***) Se härom närmare motionen n:o 152 till Andra Kammaren år 1900.

nämnda tidskriften och utgafs i särskildt häfte af författaren i mars 1899 samt tillvann sig mycket erkännande, i första hand inom den industri, till hvars tjänst utredningen skett.

Författaren uttalar sig mot hvarje plan att göra arbetsanvisningen till ett ensidigt magtmedel för de organiserade vare sig arbetsgifvarne eller arbetarne och tillämpar i sin bok denna princip gent emot arbetsgifvarne inom läderindustrien. Det oaktadt tilldömdes honom första priset.

Fackföreningarna ställa sig med få undantag välvilliga och sympatiska till den opartiska arbetsförmedlingen, och socialisterna i Sydtyskland gifva ofta sitt erkännande åt verksamheten.

Så har sjelfva tidningen »Vorwärts» i en uppsats den 27 mars 1898 erkänt den kommunala arbetsförmedlingens betydelse för arbetarne och dess förmåga att tillgodose arbetarnes intressen. Samma erkännande lemnades på konferensen i Karlsruhe och den 8—13 maj 1899 på *Handtverkskongressen i Frankfurt am Main*.

Gent emot anspråken af Leipziger-kongressens arbetsgifvareförband, att arbetsförmedlingen skall monopoliseras för arbetsgifvarens räkning till ett magtmedel mot arbetarne i lönekampen, uppträder nyligen berlinerfabrikanten *O. Weigert* i en broschyr »*Arbeitsnachweise und Schutz der Arbeitswilligen*» och hänvisar till vigten af opartiska arbetsbyråer för den sociala fredens skull. Nästan samtidigt syntes en annan broschyr, som från arbetarnes synpunkt kom till samma resultat. Författaren är den *socialdemokratiska riksdagsmannen R. Calwert*, som skrifvit om »*Arbeitsmarkt und Arbeitsnachweis*» (Stuttgart, I. H. W. Dietz). Calwert lägger hufvudvigten på det intresse arbetaren har af den tillförlitliga statistiken och de värdefulla upplysningarne om arbetsmarknaden, som endast under opartisk ledning kunna utarbetas. I fjol föreslogo i tyska riksdagen herrar *Rösicke-Dessau* och *d:r Pachnicke* under lifligt instämmande, att ett lagförslag skulle utarbetas, som berättigade provinsstyrelserna att ålägga kommunalrepresentationerna att upprätta afgiftsfria arbetsförmedlingskontor med ledning af lika många och lika berättigade representanter för arbetsgifvare och arbetare under opartisk ordförande.

I den *preussiska riksdagen* har samma brännande fråga varit uppe, väckt från både de frisinnades och de konservatives läger, särskildt med hänsyn till landtbrukets behof.

Frankrike.

Redan 1803 inrättade *Napoleon*, såsom ett korrektiv mot de många missbruk, hvartill de privata platsanvisningskontoren gjorde sig skyldiga, obligatoriska arbetsanvisningsbyråer för hvarje yrke och införde arbetsböcker. Men efter restaurationen togo arbetarne sjelfva denna angelägenhet bättre om hand än förut. 1838 stiftade arbetsgifvarne en »Union» för att ordna arbetsanvisningen i sitt intresse. Genom lojhet hos arbetsgifvarne och ovilja från arbetarnes sida vunnos emellertid genom dessa ansträngningar intet varaktigt resultat.

1848 fördes frågan genom polisprefekten i Paris *Ducoux* in i helt annat läge. *Ducoux* hade utarbetat en plan till s. k. *arbetsbörs* och förfäktade energiskt sin mening. Andra upptogo tanken, och på 1880-talet började såväl regeringen som allmänheten att sysselsätta sig med densamma. 1886 bildades en *Liga för undertryckande af tjänstebyråerna och kommissionskontoren* (Ligue pour la suppression des bureaux de placement). Under trycket häraf inrättade Paris' stadsfullmäktige 1887 en mindre »arbetsbörs», som invigdes af stadsfullmäktiges ordförande. Men två år derefter upptog regeringen den viktiga frågan, och inrikesministern *Constans* bemyndigade Seineprefekten att till det allmännas bästa för en kostnad af omkring 3 millioner francs upprätta en *fullständig arbetsbörs* strax i närheten af den stora knutpunkten *Place de la République* i nordöstra delen af staden. 1892 togs denna anstalt i besittning, och den förra börsen bibehölls som annex. Redan året derpå stängdes båda etablissemangen af politiska skäl, men öppnades åter 1896 på vilkor, som innefattas i handelsministerns dekret af den 7 december 1895 och stadsfullmäktiges reglemente af den 6 januari 1896.

Börsen är en statskommunal institution med karakteren af offentlig arbetsmarknad och bildningsanstalt. Den lemnar åt fackföreningarna dels församlingssalar, inom hvilka de ha den fullständigaste frihet att ordna sina inre angelägenheter och försvaret af sina yrkesintressen hvar för sig, dels en gemensam, stor mötessal samt bibliotek. Endast organiserade, registrerade fackföreningar (*syndicats professionnels*) få tillträde. Seineprefekten är börsens administratör, han reglementerar förvaltningen och utser de administrerande tjänstemännen. Vid hans sida står en konsultativ kommission af 20 medlemmar, af hvilka fackföreningarna utse 10, stadsfullmäktige 6, Seineprefekten 2 och handelsministern 2.

Sådana börser finnas nu i de flesta af Frankrikes större städer, tillsammans 57, med ett medlemsantal af 159,284, fördeladt i 1,039

fackföreningar. 48 af dessa hafva slutit sig tillsammans i en centralorganisation, som årligen håller möte. Dessa börser sysselsätta sig, utom med arbetsanvisning, med yrkesundervisning, populärvetenskapliga föredrag och socialpolitiska debatter, hvarjemte de i särskilda lokaler herbergera arbetslösa. De ställa för öfrigt politiken utom sina sträfvan den och hafva därför vägrat att ansluta sig till *Confédération générale du travail*. De göra anspråk på upprättande af *folkuniversitet* och *arbetsmuséer*. De åtnjuta kommunalt understöd. Pariserbörsen har dessutom ett statsanslag af 182,000 frcs årligen.

Handelsministern *Millerand* är för närvarande verksam för att gynna börsernas arbetsförmedlingsverksamhet, som hittills icke varit särdeles omfattande. Han syftar åt en centralisation af den offentliga arbetsförmedlingen i hela Frankrike med arbetsbörserna såsom pulsådor.

För det ändamålet lemnar han arbetarne större inflytande öfver börserna och söker samla det största möjliga statistiska material till be-lysan de af arbetsmarknaden, med hjälp af statsunderstöd.

Den 29 sistlidne november antog den franska deputeradekammaren för sin del med en majoritet af 62 röster en *lag om arbetsanvisning*.

Den nya lagens kärnpunkt är det successiva afskaffandet af de *privata* anvisningsbyråarne. Enligt lagen lemnas hädanefter intet nytt till-stånd till upprättande af privata kommissionskontor, och de förefintliga koncessionerna kunna af kommunerna genast indragas. Alla andra ar-betsanvisningsanstalter (kommunala, fackliga etc.) äro absolut fria; de behöfva blott anmälas hos myndigheterna. Kommuner med öfver 10 tusen invånare äro förpligtade att upprätta *gratis fungerande kommunala anvisningsbyråer*.

År 1897 förmedlade i Frankrike

1,459 privata anvisningsaffärer.....	947,744	platser,
154 fackföreningsbyråer	160,499	»
32 arbetarebörser	83,422	»
61 municipala byråer	140,959	»
224 sjelfhjelps- eller välgörenhetsföreningar.....	235,701	»

Den statistik, som insamlas, offentliggöres genom handelsministeriets arbetsbyrås försorg i *Bulletin de l'office du travail*.

England.

Byråer af denna grupp, i större eller mindre utsträckning *kommunala*, finnas här endast till ett fåtal. I den officiella rapporten 1893

upptogs de till 25, under namn af *Labour Bureaux*, men af dessa kunna endast 10 betraktas såsom permanenta. Den äldsta, i *Egham*, upprättades 1885; den förnämsta torde vara byrån i *Ipswich*. Denna senare byrå förvaltades ursprungligen af en frivillig komité. Den är »opartisk», men förmedlar arbete endast åt »kompetenta arbetare med goda vitsord». Derfor fästes stor vikt vid betyg och rekommendationer. Det är således hufvudsakligen åt yrkesarbetare den egnar sig. I särskilda fall lemnas lån för att sätta de nyanstälde i tillfälle att från pantlånaren utlösa under arbetslösheten ofta pantsatta verktyg och materialier.

Kommunen torde komma att alldeles öfvertaga denna byrå.

Handelsministeriets arbetsbyrå samlar all statistik från den engelska arbetsmarknaden och offentliggör densamma den 15:de i hvarje månad uti *The Labour Gazette*.

Från den arbetsförmedling i de tre stora kulturstaterna England, Frankrike och Tyskland, för hvilken här redogjorts, hafva andra Europas folk nästan utan undantag hemtat sina förebilder. Så är förhållandet särskildt med *Belgien, Holland, Österrike, Ungern, Schweiz* och *Norge*. I sistnämnda land nedsatte *Kristiania stadsfullmäktige* redan 1895 en kommitté för att utreda frågan om lämpligaste anordningar för en offentlig, opartisk arbetsförmedling. En stipendiat utsändes för att studera utlandets anstalter i fråga och på sommaren 1897 var »*Kristiania Arbeidskontor*» efter sydtyskt mönster färdigt.

• Samma år förelåg en motion i Stortinget, åsyftande en *lag om arbetsförmedlingskontor*. Förslaget gick till regeringen, som genom frågeformulär till amtmännen, kommunalstyrelserna, fattigvårdskommisionerna på landet och i städerna samt föreningar af grofarbetare och handverkare samlat material till frågans utredning.

I *Danmark* kom denna fråga upp efter den stora lockouten i Köpenhamn. En stipendiat utsändes till Tyskland med det resultat, att Sydtysklands kommunala arbetsförmedlingsbyråer tagas till mönster äfven här.

III.

Municipala byråer eller statsanstalter för arbetsförmedling

finnas jembeförelsevis mycket få. De förnämsta af det förra slaget äro de s. k. *Bureaux municipaux*. I nästan hvarje arrondissement i Paris

har kommunen upprättat ett arbetsanvisningskontor med lokal i rådhuset. Arbetsanvisningen sker gratis under de kommunala myndigheternas förvaltning och ledning; den omfattar alla yrken och båda könen. Arbets sökande inskrifva sig i en matrikel och vistas ej på stället. Verksamheten är ganska omfattande, emedan arbetsgifvare ofta föredraga dessa kontor framför arbetarnes byråer. Under november månad 1897 inregistrerades i I, II, III, IV, V, XV och XX arrondissementen 4,425 sökande, af hvilka 1,611 erhöilo fast anställning och 85 mera tillfällig.

Ett vackert prof på hvad staten kan i utomordentliga fall uträtta på detta område hafva vi från Frankrike. Till utställningen hade arbetare inom byggnadsfacket strömmat i stor skala. Den förtänksamma arbetsministern Pierre Baudin insåg hvilket bakslag, som skulle komma, då de forcerade arbetena för utställningen skulle upphöra och arbetstillfälle tryta. Han infortrade därför från myndigheterna i departementen uppgift rörande alla offentliga arbeten, som vore under utförande, antalet inom de olika facken dervid sysselsatta arbetare, den arbetskraft, som ytterligare med fördel kunde användas, lönevilkor, ackordspris m. m. På detta sätt fans omedelbart en fullständig anvisning om nytt arbete för de lediga krafterna; de sociala olägenheter, som alltid äro förenade med en tvungen arbetslöshet i stor skala, blefvo genom ministerns praktiska initiativ aflägsnade.

En permanent *statsanstalt* för arbetsanvisning har *Luxemburg* inrättat. Genom posten insändas anbud och ansökningar till de olika postkontoren på brefkort, som för ändamålet gratis tillhandahållas. Samtliga postkontoren sända hvarje afton, undantagandes söndag, förteckning på ingångna ansökningar och återkallelser till hufvudkontoret i *Luxemburg*, hvarest uppgifterna sammanföras till en lista, hvilken genast kringlämnas och anslås på alla postkontor, jernvägsstationer, hotell, restaurationer, både på landet och i staden, samt hos hvarje stor arbetsgifvare.

Från december 1892 till utgången af 1894 registrerades:

Ansökningar.....	1,940;
Anmälningar om erhållet arbete ...	1,701;
Tillbud om arbete	4,758;
Arbetare, antagna	4,427.

När arbetsgifvarne behöfva ett större antal arbetare, anlita de i regeln icke postanstalten, emedan de frukta, att underrättelsen härom skall begagnas i ändamål att dyrka upp aflöningarne.

I Amerika hafva flera unionsstater upprättat offentliga arbetsförmedlingsanstalter. En af de större är staten Newyorks byrå, belägen

vid Vestra 29:e gatan i Newyork City. Den öppnades i juli 1896 i enlighet med ett af statens lagstiftande församling i maj samma år fattadt beslut.

Detta beslut innehöll, att föreståndareu för statens arbetsstatistiska byrå skulle i hvarje stad, hvars befolkning uppgick till 1,500,000, inrätta en arbetsansvinningsbyrå, som skulle stå både platssökande och arbetsgifvare till tjänst utan någon som helst betalning.

Lagbeslutet innehåller vidare mycket detaljerade föreskrifter angående byråns skötsel. Staten beviljar årligen till byrån ett anslag af 5,000 dollars. Med detta anslag betalas hyra, aflönas tjänstemännen, bekostas annonsering, postporto o. s. v. Den arbetssökande har att uppge namn, adress, nationalitet och yrke, det slag af arbete, som önskas, vidare om han eller hon är gift eller ej, dels hela antalet barn och dels antalet »beroende barn» — barn, som icke kunna försörja sig sjelfva —, den senaste arbetsgifvarens namn och adress, aflöningen hos denne, huru länge den nuvarande arbetslösheten räckt, orsaken till att den sökande lemnade sin senaste sysselsättning, huru länge denna sysselsättning räckte, om den sökande är villig att arbeta på landsbygden, om han eller hon kan läsa och skriva o. s. v.

Sedan dessa meddelanden lemnats, vänder sig byrån till sökandens senaste arbetsgifvare och begär af denne uppgifter angående ifrågasvarande persons arbetsduglighet och uppförande.

Byrån har allt mer och mer anlitats. Under år 1899 inregistrerades 5,289 arbetssökande; af dem voro 2,135 män och 3,154 qvinnor; 3,411 voro invandrare och 1,878 voro födda i Förenta staterna.

Byrån förmedlade anställning under 1897 för 5,5 procent, 1898 för 36,6 procent och 1899 för 45,4 procent af de inregistrerade. I Amerika finnas dessutom flera slag af opartiska arbetsbyråer.

Af den här lemnade redogörelsen torde vid en jemförelse med förhållandena här hemma framgå, att frågan om offentliga arbetsförmedlingsanstalter är en fråga af stor social betydelse, hvilken hos oss nästan alldeles förbisetts; att det är ur gruppen II vi hafva att hemta förebilder till sådana anstalter i Sverige; att lösningen af denna fråga bör ske ofördröjligen, under mindre brydsamma tider, medan en lidelsefri pröfning ännu är möjlig, och att kostnaderna icke behöfva verka afskräckande.

Genom sin oafbrutna beröring med alla lager af arbetsgifvare och

arbetare och på grund af sin opartiska organisation torde sådana byråers förvaltningsnämnder lämpa sig till förlikningsnämnder och skiljedomare i tvister mellan arbetsgifvare och arbetare.

Arbetsförmedlingen kan icke mer än möjliggöra en utjemning af anbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. För att skydda mot arbetslöshet, då arbetstillfällen i vanlig ordning saknas, fordras andra utvägar.

Men genom en noggrann, opartisk och i möjligaste mån fullständig statistik och strängt aktgifvande på arbetsmarknadens fluktuationer kunna svårigheterna och olägenheterna vid större stockningar och rubbningar i arbetsomsättningen mildras.

Den offentliga arbetsförmedlingens uppgift blir i första hand att oafslätligt söka nedbringa de arbetslöses siffra liksom den tid, hvar under arbetslösheten i hvarje fall varar, till ett minimum.

Detta är, såsom i inledningen sades, en moralisk lika väl som en statsekonomisk uppgift af ingalunda föraktlig betydelse.

Huru otillfredsställande denna angelägenhet omhändertages i Sverige, framgår af den redogörelse jag härför lemnat i min motion n:o 152 till Andra Kammaren sistlidne riksdag. Huru den offentliga arbetsförmedlingen efter våra förhållanden bör ordnas, är därför väl förtjent att blifva föremål för pröfning. Kunde arbetsförmedlingen ordnas fackvis genom arbetsgifvarne och arbetarne samfäldt efter föredömet af bryggerierna i Berlin, vore detta måhända den bästa lösningen. Men erfarenheten visar, att sådan organisation endast med största svårighet kan genomföras. Det åsyftade kontoret i Berlin tillkom såsom resultat af den stora bryggeriboykottningen 1895.

Följande betingelser synas mig under alla omständigheter böra fyllas:

1. Att arbetsförmedlingen ordnas för hela landet efter enhetlig plan, som dock lemnar tillfälle för de olika byråerna att i sina arbetsmetoder lämpa sig efter de lokala förhållandena och tillgodose de olika yrkenas kraf på för sina särskilda behof lämpad arbetsförmedling;

2. Att ledningen af byråerna lemnas åt lika antal och likaberättigade arbetsgifvare- och arbetarerepresentanter, under fullt opartisk ordförande;

3. Att arbetsförmedlingen göres gratis och, der icke den enskilda företagsamheten skaffar medel dertill, bekostas af kommunerna;

4. Att byråerna förbindas genom telefon och verksamheten centraliseras i distrikt eller direkt för hela landet under statens ledning och på dess bekostnad;

5. Att arbetsbyråerna blifva organ för uppgörande af en full-

ständig statistik öfver arbetsmarknadens ställning i landet, som regelbundet genom statens försorg offentliggöres;

6. Att arbetsförmedlingen omfattar både qvinnor och män, på olika afdelningar;

7. Att de stadskommunala byråerna söka intimt samband med den omgivande landsbygden för att tillgodose dess intressen;

8. Att särskild omsorg egnas arbetsförmedling åt uttjente soldater och värnpligtige;

9. Att arbetsförmedlingen göres fullt opartisk.

Att det här lemnade uppslag till ett rationellt ordnande äfven i Sverige af den offentliga arbetsförmedlingen mött gillande från skilda håll, framgår af pressens uttalanden och den anslutning förslaget vunnit på möten, der frågan varit föremål för öfverläggning.

Svenske och norske generalkonsuln i Hamburg har till utrikesdepartementet insändt ett meddelande rörande s. k. Arbeitsnachweis i Tyskland. Generalkonsuln anser, att samma medel, nemligen ett väl organiseradt arbetsanskaffningssystem, måste vara af stor betydelse äfven för Sverige, icke blott för att motarbeta emigrationen, utan äfven öfver hufvud emedan ett så vidsträckt land som Sverige är särskildt utsatt för att arbetskrafterna sprida sig ojemt, så att det i enstaka trakter kan herska brist på arbetare, medan det i andra delar af landet är öfverflöd på arbetsökande.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott, som i fjol omsorgsfullt pröfvade min framställning, skänkte den ett oförbehållsamt erkännande. Utskottet säger:

»Den alltmer framträdande motsättningen mellan kapital och arbete samt den deraf uppkomna strid mellan arbetsgifvare och arbetare hafva emellertid bildat en klyfta emellan dessa båda parter i arbetarerörelsen och alstrat en viss misstro hos dem mot hvarandras ensidiga åtgärder till ordnande af arbetsförmedlingen, hvarigenom dessa åtgärder ej alltid vunnit den uppmuntran och det understöd, som utgjort en förutsättning för deras effektivitet.

Arbetsförmedlingen, lagd i endera partens hand, torde dessutom måhända ofta användas såsom ett vapen till ernående af fördelar på den andra partens bekostnad i nämnda strid och derigenom öka stridens bitterhet och skärpa.

Insigten härom samt om nödvändigheten att ordna arbetsförmedlingen på fullt neutral mark har åstadkommit, att man inom flera europeiska länder, såsom Tyskland, Schweiz m. fl., enligt hvad motionärens redogörelse gifver vid handen, till stor del förlagt arbetsför-

medlingen till af kommunerna för sådant ändamål inrättade byråer. Dylika lära sålunda finnas i de större städerna och arbetscentra derstädes och stå vanligen under ledning af en styrelse, utsedd af kommunalstyrelsen eller annan kommunal myndighet, och bestående af, förutom ordföranden, ett lika antal arbetsgifvare och arbetare.

Utskottet är också öfvertygadt om att arbetsförmedlingsanstalter, ordnade på ett dyligt sätt och så, att dessa gent emot såväl arbetsgifvare som arbetare intoge en fullt opartisk ställning, skulle blifva till stort gagn inom vårt land. Kommunerna, hvilka med hänsyn till den dem åliggande fattigvården i främsta rummet hafva intresse att förebygga arbetslöshet och dess förderfliga följder, torde därför lämpligast böra taga initiativ till upprättande af dylika arbetsförmedlingsanstalter och, der de funnes vara af behovet påkallade, såsom inom större städer eller industricentra, för sådant ändamål lemna erforderlig lokal m. m. samt årligt bidrag till dess skötsel. Eu sådan anstalt borde vidare stå under ledning af en styrelse, bestående af en ordförande samt ett antal ledamöter, hälften arbetsgifvare och hälften arbetare, och utsedd af kommunalstyrelsen, ledamöterna exempelvis bland flere af arbetsgifvare och arbetare föreslagna personer.

Anstalten, som förestodes af en utaf styrelsen vald föreståndare, borde hafva till hufvudsakligt ändamål:

att afgiftsfritt förmedla arbetsanskaffning, dervid anstalten i främsta rummet syntes böra betjena de arbetare, som på platsen egde hemortsrätt;

att öfver sin verksamhet i detta hänseende föra register, innehållande uppgifter öfver de arbetssökande, erbjudna arbetstillfällen och antalet förmedlade platser m. m.;

att genom samverkan med andra anstalter af förevarande slag och i öfrigt inhemta noggrann kännedom om arbetsmarknadens läge och, då den lokala arbetsmarknaden visade öfverflöd på arbetskrafter, bringa detta på lämpligt sätt till allmän kännedom för att derigenom hindra en onödig tillströmning och ett gagnlöst utbudande af arbetskraft, särskildt från landsbygden; samt

att till Konungens befallningshafvande inom respektive län insända utdrag ur dessa register, som sedermera borde derstädes samlas och insändas till civildepartementet eller annan central myndighet för att derigenom lemna Kongl. Maj:t en öfverblick öfver arbetsmarknadens läge inom olika delar af landet och tillika ett material till arbetarestatistiken.

Genom att staten åt dessa arbetsförmedlingsanstalters verksamhet skänkte sin auktoritet och sitt skydd, i det staten i nu antydda afseenden reglementerade deras verksamhet och beredde dem biträde af dess tjänstemän, samt tillika beviljade anstalterna åtskilliga lättnader, t. ex. fribrefsrätt, rätt till fritt begagnande af rikstelefon, och äfven möjligen på andra sätt, skulle staten främja och befordra inrättandet af dylika anstalter.

Under ett sådant samarbete mellan stat och dertill villiga kommuner samt representanter för de båda parter, arbetsgifvare och arbetare, som äro närmast intresserade af ordnade arbetsförhållanden, skulle arbetsförmedlingsanstalterna enligt utskottets förmenande blifva en viktig faktor till hjälp vid arbetslöshetens bekämpande och för en ändamålsenlig användning och placering af å vissa orter eller vissa tider ledig arbetskraft äfvensom till utjemnandet af arbetsgifvarnes och arbetarnes ofta stridiga intressen.

I sammanhang med nu föreliggande fråga tillåter sig utskottet erinra, hurusom med kommunala arbetsförmedlingsanstalter i visst afseende likartade institutioner inom vårt land finnas för ett särskildt yrke, nemligen sjömansyrket i de s. k. sjömanshusen.

Ehuru dessa beträffande verksamhetsområden och ändamål m. m. i mycket skilja sig från de ifrågasatta arbetsförmedlingsanstalterna, påminna sjömanshusen dock derutinnan om de förstnämnda, att frågan om sjömanshusens inrättande är en kommunal fråga samt att kommunerna vid inrättandet af sådana komma i åtnjütande af vissa fördelar från statens sida, att sjömanshusens verksamhet är reglementerad af staten och står under dess kontroll samt att sjömanshusen genom deras ombudsmän bland annat åligger att meddela fartygs redare eller befälhafvare anvisning på tjenstsökande och att gent emot arbetsgifvarne och arbetstagarne i detta yrke intaga en medlande och en medlares ställning.»

Uppmuntrad af de instämmanden mitt förslag sålunda rönt, tillåter jag mig redan återkomma med detsamma och hemställer för den skull vördsamt:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa och till Riksdagen inkomma med utredning, huruvida och i hvad mån staten må anses böra befordra inrättandet

af opartiska offentliga arbetsförmedlingsanstalter och deras centralisering; och
att statsutskottet, till bestridande af kostnaderna för ändamålet, behagade föreslå nödigt belopp.

Stockholm den 15 januari 1901.

Edvard Wavrinsky.